

ОФІЦІОЗ

ПОЗИЦІЯ ПРОФСПІЛОК БЮДЖЕТ–2015: ІСПИТ НА ВИЖИВАННЯ

Незважаючи на зобов'язання Уряду в рамках соціального діалогу та домовленості за чинною Генеральною угодою, Державний бюджет України на 2015 рік та низку реформаторських законів «під бюджет» Уряд напрацював без участі профспілок як сторони соціального діалогу на національному рівні, повідомляє Департамент бюджетної політики та соціального захисту ФПУ.

ОСНОВНІ ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ І ГАРАНТІЇ

Найпринциповішу незгоду ФПУ викликають норми бюджету щодо замороження розмірів основних державних соціальних стандартів і гарантій:

- прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії на рівні грудня 2014 року;
- тарифу I розряду ЄТС працівника бюджетної сфери на рівні січня 2014 року – 852 грн.

Профспілки переконані, що Уряд мав врахувати, принаймні, рівень інфляції 2014 та 2015 років – 125,3% та 113,1% відповідно. Профспілки наполягають на поетапному відновленні реальної вартісної величини прожиткового мінімуму, а відтак визначення розміру мінімальної заробітної плати: з 1 квітня 2015 року в розмірі 1400 грн, з 1 липня 2015 року – 1570 грн, з 1 грудня 2015 року – 1726 грн, не допустивши при цьому збільшення грошового розриву між розмірами мінімальної заробітної плати та базового тарифу ЄТС.

ОПЛАТА ПРАЦІ БЮДЖЕТНИКІВ

Держава як роботодавець уже понад 5 років визначає розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника базового тарифного розряду ЄТС значно меншим, ніж розмір мінімальної заробітної плати, а посадові оклади державних службовців нижчої та середньої ланки, працівників закладів соціального захисту – на рівні мінімальної заробітної плати як за просту, некваліфіковану працю. Як результат, середня заробітна плата у бюджетній сфері на 20–50% менша за середню заробітну плату в економіці.

Однак, урядовці, прагнучи забезпечити економію бюджетних коштів, у черговий раз пішли найлегшим шляхом і зазіхнули на заробіток бюджетників, підготувавши низку законодавчих ініціатив «під бюджет», якими передбачалося скасування або обмеження низки норм у частині фінансування галузей бюджетної сфери, регулювання умов оплати праці, надання пільг бюджетникам тощо. Зокрема, передбачалося збільшення норми навчального навантаження вчителів та керівників гуртків (з 18 до 20–22 годин на тиждень), вихователів (з 31 до 36 годин на тиждень), зміна нормативів чисельності науково-педагогічних працівників та наповнюваності класів у школах (замість до 20–30 не менше 20–30 учнів), груп у дошкільних навчальних

зкладах (замість до 20 не менше 20 дітей), вилучення норми щодо встановлення надбавки за класне керівництво та перевірку зошитів, скасування доплат працівникам бюджетної сфери за вчене звання та науковий ступінь, відміна підвищення посадових окладів працівникам національних театрів та закладів культури, яким надано статус академічних, тощо.

Завдяки активній участі профспілок усіх рівнів, зокрема всеукраїнській акції протесту, що відбулася 23 грудня 2014 року, вдалося не тільки не допустити прийняття вищезазначених норм, а й дещо пом'якшити інші запропоновані Кабміном заходи. Так, збережено законодавчо встановлені норми фінансування основних бюджетних галузей та залишено без змін право на безоплатну базову середню освіту. Передано на місцевий рівень (замість запланованої відміни) питання забезпечення безоплатним харчуванням у школах, дошкільних навчальних закладах, закладах охорони здоров'я, а також забезпечення пільгового проїзду учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників.

Проте, встановлення умов оплати праці працівників бюджетної сфери, які визначалися у відповідних галузевих законах, відтепер «застосовується у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України». В умовах недостатності коштів головна загроза такого «ручного управління» полягає в реальному зниженні рівня життя бюджетників.

Крім того, негативно вплине на добробут держслужбовців нижчої та середньої ланки прийняття змін до Закону України «Про державну службу» щодо чергового відтермінування введення його в дію до 1 січня 2016 року.

ОКРЕМІ БЮДЖЕТНІ ПИТАННЯ

Профспілки не підтримали також законодавчі ініціативи Уряду щодо:

- надання права керівникам органів виконавчої влади та інших державних органів на власний розсуд вирішувати питання надання працівникам відпусток без збереження зарплати та встановлення для них режиму роботи на умовах неповного робочого часу;

- скасування мотивації роботи на селі, дострокового виходу на пенсію для осіб передпенсійного віку, 20% скорочення працівників держслужби, скасування фінансової підтримки санаторно-курортної системи і т. ін., що призведе до поповнення лав безробітних та спричинить підвищення й без того високого рівня безробіття, особливо серед молоді;

- скасування мораторію на ліквідацію та реорганізацію закладів охорони здоров'я, закриття загальноосвітніх навчальних закладів державної та комунальної форм власності (в тому числі у сільській місцевості), державних і комунальних закладів культури та об'єктів соціально-культурного призначення в сільській місцевості.

Профспілки в своїх зверненнях до органів влади неодноразово наголошували, що значне зменшення видатків (у порівнянні з 2014 роком) Держцінінспекції та Держспоживінспекції України унеможливило забезпечення в державі виваженої цінової політики задля захисту населення від необґрунтованого зростання цін і тарифів на соціально значущі товари та послуги і створює загрозу зниження системи захисту прав споживачів.

Крім того, в Держбюджеті–2015 втричі порівняно з минулим роком зменшено фінансування дефіциту НАК «Нафтогаз» (31,5 млрд грн при дефіциті 110 млрд грн). Профспілки наголосили на неприпустимості намірів Уряду в умовах 100% девальвації гривні та галопуючого підвищення цін і тарифів і, як наслідок, падіння реальної зарплати, підвищити ціни і тарифи на газ і тепло до ринкових рівнів уже в 2015 році «задля виведення через три роки на бездефіцитність НАК «Нафтогаз».

Незважаючи на те, що профспілкам вдалось домогтися пом'якшення деяких «економічних» ініціатив Уряду, окремі норми законів, прийнятих «під бюджет», сам Держбюджет–2015 порушують конституційні права громадян, і їх реалізація завдасть удару по добробуту українців та призведе до поглиблення бідності серед працюючих.

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ ЗМІНИ

В Україні з 1 січня 2015 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України (щодо податкової реформи)» від 28 грудня 2014 року № 71-VIII.

Серед ключових змін:

УМОВНО ПОЗИТИВНІ НОРМИ – СОЦІАЛЬНИЙ ПОПУЛІЗМ

– скорочення кількості податків і зборів з 22 до 11 (в проект Закону передбачалося скорочення до 9)

Загальнодержавні податки: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата, мито.

Місцеві податки: податок на майно, єдиний податок.

Місцеві збори: збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір (ці два збори пропонувалося скасувати).

Профспілковий коментар (далі – Коментар): більшість податків і зборів не скасовуються, а просто трансформуються в інші види шляхом укрупнення платежів.

ЧАСТКОВО ПОЗИТИВНІ НОРМИ

– продовження дії військового збору у розмірі 1,5% до набрання чинності рішення Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України та розширення бази оподаткування на всі доходи, що оподатковуються податком на доходи фізичних осіб

Коментар: певним позитивом є те, що на відміну від попереднього порядку оподаткування військовим збором доходів у вигляді зарплати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами; виграшу в державну та недержавну грошову лотерею, виграшу гравця (учасника), отриманого від організатора азартної гри, з 1 січня 2015 оподаткуванню цим збором підлягатимуть всі доходи, що є об'єктом оподаткування податком на доходи фізосіб.

Водночас профспілки вважають, що для забезпечення повноцінної справедливості при сплаті цього збору доцільно

запровадити його стягнення також із високоприбуткового бізнесу.

НОРМИ, ЯКІ ВДАЛОСЯ ПОМ'ЯКШИТИ

– зниження неоподаткованої площі нерухомості при сплаті податку за житлову нерухомість і введення у 2015 році знижених ставок оподаткування нежитлової нерухомості

Коментар: новою редакцією ПК встановлено оподаткування як житлової, так і нежитлової нерухомості у розмірі, що не перевищує 2% мінімальної зарплати за 1 кв. м загальної площі.

Водночас завдяки в тому числі наполяганням профспілок дана норма значно пом'якшена проти запропонованої і певним позитивом є те, що:

– замість скасування неоподаткованої площі житлової нерухомості відтепер знижено неоподатковуваний мінімум такої площі: для квартири – 60 кв. м (було 120 кв. м) для будинку – 120 кв. м (було 250 кв. м).

– на 2015 рік ставки податку для об'єктів нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, не можуть перевищувати 1% мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року за 1 кв. м для об'єктів нежитлової нерухомості.

Щодо норми із запровадження податку на нежитлову площу, профспілки вважають, що вона потребує доопрацювання на предмет неприпустимості сплати цього податку малозабезпеченими і пенсіонерами, які мають у власності господарські будівлі для зберігання інвентарю та утримання худоби.

НОРМИ, ЯКІ СПРИЯТИМУТЬ ЗБІЛЬШЕННЮ НАДХОДЖЕНЬ ДО БЮДЖЕТУ

– запровадження оподаткування великих зарплат шляхом зміни шкали оподаткування (в розрахунку на місяць):

– 15% – для доходів до 10 мінімальних зарплат (як і раніше);

– 20% – для доходів понад 10 МЗП (із суми перевищення) (було 17%)

Коментар: з метою повноцінного забезпечення соціальної справедливості в оподаткуванні зарплати профспілки домагаються запровадження неоподаткованого мінімуму доходів громадян відповідно до ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» та «Про прожитковий мінімум».

– підвищення до 2% ставки збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі іноземної валюти в готівковій формі для фізичних осіб та юросіб (крім банківських установ) (раніше ставка збору становила 0,5%)

Коментар: збільшення ставки цього збору збільшить обсяг доходів бюджету.

– збільшення акцизного податку на шкідливі для здоров'я товари

Коментар: збільшення акцизів на тютюн сприятиме зменшенню його споживання, адже необхідність застосування податкових механізмів з метою зменшення споживання тютюну населенням, особливо молоддю, відповідає ст. 6 Рамкової конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну.

– запровадження акцизного податку з реалізації групи товарів через роздрібну торгівлю у розмірі від 2 до 5%

Коментар: передбачено запровадження акцизного податку з реалізації через роздрібну торговельну мережу пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну, а також нафтопродуктів, скрапленого газу, речовин, що використовуються як компоненти моторних палив.

Дану норму можна підтримати в частині введення цього податку на шкідливі для здоров'я продукти та товари – алкоголь і тютюн. Водночас категорично не підтримується його запровадження для нафтопродуктів і скрапленого газу, наслідком чого

буде подальше загальне збільшення цін та тарифів для населення.

– підвищення ставки податку для пасивних доходів (процентів, інвестиційного прибутку, роялті) з 15% до 20%

Коментар: норма, яка сприятиме забезпеченню соціальної справедливості й усуненню дискримінації в оподаткуванні трудових доходів у вигляді зарплати порівняно з доходами від нетрудової діяльності.

– введення податку з власників транспортних засобів на легкові автомобілі з великим об'ємом двигуна

Коментар: цей податок стане додатковим джерелом податкових надходжень до бюджету та є елементом податку на розкіш, за введення якого виступають профспілки.

– розширення переліку корисних копалин, за видобуток та реалізацію яких стягується рентна плата, – до переліку включено залізну руду

Коментар: держава отримає додаткові бюджетні кошти, яких наразі не вистачає. При цьому податковий тиск ляже, передусім, на підприємства потужних фінансових груп, які роками майже безкоштовно експлуатували ресурси України, формуючи свої прибутки в офшорних зонах.

НОРМИ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ КОМПЛЕКСНИХ ПІДХОДІВ

– до 1 березня 2015 року Кабміну необхідно розробити та подати на розгляд Верховної Ради України законодавчі пропозиції щодо формування «нульової» бази оподаткування для здійснення в подальшому контролю за доходами і витратами громадян, яка передбачатиме обов'язкове одноразове декларування фізичними особами своїх активів (матеріальних, нематеріальних, грошових) з наданням таким фізособам держгарантій щодо звільнення від оподаткування задекларованих активів, звільнення від відповідальності за несплату податків із задекларованих активів під час їх одержання (набуття у власність) і відсутності вимог до обов'язкового розміщення задекларованих грошових коштів на банківських рахунках, а також запровадження непрямих методів контролю за відповідністю доходів і витрат фізосіб, передбачивши на рівні закону конкретні механізми та порядок здійснення непрямих методів контролю

Коментар: дана норма потребує напрацювання прозорого механізму реалізації та однозначного тлумачення. Для ефективної реалізації даної норми має обов'язково бути визначено чіткий порядок оцінки активів або їх приросту, оцінки витрат, а також перелік інформації або документів, які свідчать про здійснені витрати та їх оцінку, порядок перевірки наявності таких активів, а також має бути проведена широкомасштабна роз'яснювальна робота серед населення.

НОРМИ ІЗ ЗБЛИЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ

– зміна підходу до визначення об'єкту оподаткування при стягненні податку з прибутку підприємств

Коментар: за новим механізмом визначення об'єкту оподаткування, зокрема, норма щодо віднесення до інших витрат сум коштів, перерахованих роботодавцями первинним профорганізаціям на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу, передбачених колдоговорами (угодами) відповідно до ЗУ «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (попередня редакція: абзац «б» пп. 138.10.6 ПКУ), викладена в такій редакції: фінансовий результат податкового (звітного) періоду збільшується: на суму коштів (в т. ч. перерахувань на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу) або вартості товарів, виконаних робіт, наданих послуг, перерахованих (переданих) протягом звітного (податкового) року, наданих неприбутковим установам та організаціям, що

перевищують 4% оподаткованого прибутку попереднього звітного року.

Це означає, що, як і раніше, сума перерахувань неприбутковим установам та організаціям, в тому числі профорганізаціям, що перевищуватиме 4%, включатиметься до оподаткованого прибутку.

Водночас відсутня раніше діюча норма, відповідно до якої платник податку, в разі отримання від'ємного результату об'єкта оподаткування за результатами попереднього року, мав право розраховувати суму коштів для віднесення на витрати з урахуванням прибутку, отриманого за чотири попередніх роки.

НЕГАТИВНІ НОРМИ

– відтермінування збільшення в 2 рази розміру податкової соціальної пільги – з 50% розміру прожиткового мінімуму до 100% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи

Коментар: негативом є замороження розміру податкової соціальної пільги: з 1.01.2015 її розмір мав скласти 1218 грн, натомість він залишиться на рівні 609 грн.

– скасування 10% ставки оподаткування доходів у формі зарплати для шахтарів

Коментар: скасування зазначеної норми є неприйнятним, враховуючи небезпечні умови праці шахтарів.

– включення до оподаткованого доходу сум пенсій, які перевищують три розміри мінімальної зарплати (у розрахунку на місяць), встановленої на 1 січня звітного податкового року

Коментар: в умовах постійного зростання тарифів на житлово-комунальні послуги, цін на ліки, медичні послуги, зниження неоподаткованої межі пенсій є неприпустимим й таким, що негативно позначиться на життєвому рівні пенсіонерів (раніше не оподатковувалися пенсії понад 10 мінімальних зарплат).

Крім того, внесені зміни не відповідають ч. 3 ст. 22 Конституції України щодо недопущення при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод, оскільки внесеними змінами реально знижується розмір пенсії, який виплачувався.

– збільшення ставок земельного податку в 3 рази та скасування пільги з цього податку для дитячих санаторно-курортних та оздоровчих закладів

Коментар: профспілки вважають збільшення ставок земельного податку неприйнятним, оскільки це призведе до зниження рівня доходів значної частини громадян, яким необхідно буде сплатити в 3 рази більше земельного податку порівняно з його діючим розміром, що неодмінно позначиться на низькооплачуваних і малозабезпечених верствах населення. Щодо скасування пільги для дитячих санаторно-курортних та оздоровчих закладів, то це, враховуючи високі тарифи на електроенергію, комунальні послуги, призведе до значного подорожчання дитячих путівок.

НОРМИ, ЩО НЕСУТЬ ЗАГРОЗИ

– скасування збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками з одночасним запровадженням акцизного податку на електроенергію

Коментар: існує загроза збільшення тарифів на електроенергію, адже введений акцизний податок на електроенергію хоч і незначно (на 0,2%), але перевищує раніше діючий збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію (збільшено з 3% до 3,2%).

Департамент бюджетної політики та соціального захисту апарату ФПУ

ЛИСТ МІНСОЦПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

від 09.2014 р. № 10196/0/14-14/13

ПРО РОЗРАХУНОК НОРМИ ТРИВАЛОСТІ РОБОЧОГО ЧАСУ НА 2015 РІК

Під час розрахунку норми тривалості робочого часу безпосередньо на підприємстві слід керуватися нижчезазначеним.

Як передбачено частиною першою ст. 50 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП), нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень.

Підприємства і організації при укладенні колективного договору можуть встановлювати меншу норму тривалості робочого часу, ніж передбачено в частині першій цієї статті. При встановленні меншої норми тривалості робочого часу слід мати на увазі, що оплата праці в цьому випадку має провадитися за повною тарифною ставкою, повним окладом.

Відповідно до частини першої ст. 51 КЗпП скорочена тривалість робочого часу встановлюється:

1) для працівників віком від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень, для осіб віком від 15 до 16 років (учнів віком від 14 до 15 років, які працюють у період канікул) – 24 години на тиждень.

Тривалість робочого часу учнів, які працюють протягом навчального року у вільний від навчання час, не може перевищувати половини максимальної тривалості робочого часу, передбаченої в абзаці першому цього пункту для осіб відповідного віку;

2) для працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці, – не більш як 36 годин на тиждень.

Прелік виробництв, цехів, професій і посад зі шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого часу, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 р. № 163.

Крім того, законодавством встановлюється скорочена тривалість робочого часу для окремих категорій працівників (учителів, лікарів та інших).

Скорочена тривалість робочого часу може встановлюватися за рахунок власних коштів на підприємствах і в організаціях для жінок, які мають дітей віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда.

Згідно зі ст. 69 Господарського кодексу України підприємство самостійно встановлює для своїх працівників скорочений робочий день та інші пільги.

При розрахунку балансу робочого часу слід мати на увазі, що згідно зі ст. 53 КЗпП напередодні святкових і неробочих днів (ст. 73 КЗпП) тривалість роботи працівників, крім працівників, зазначених у ст. 51 КЗпП, скорочується на одну годину як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні, а напередодні вихідних днів тривалість роботи при шестиденному робочому тижні не може перевищувати 5 годин.

Відповідно до ст. 73 КЗпП у 2015 р. на підприємствах, в установах, організаціях робота не проводиться у такі святкові і неробочі дні:

- 1 січня – Новий рік;
- 7 січня – Різдво Христове;
- 8 березня – Міжнародний жіночий день;
- 12 квітня – Пасха (Великдень);
- 1 і 2 травня – День міжнародної солідарності трудящих;
- 9 травня – День Перемоги;
- 31 травня – Трійця;

28 червня – День Конституції України;
24 серпня – День незалежності України.

Згідно з частиною третьою ст. 67 КЗпП у випадку, коли святковий або неробочий день (ст. 73) збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого. Тому за графіком п'ятиденного робочого тижня з вихідними днями у суботу та неділю у 2015 р. вихідний день у неділю 8 березня має бути перенесено на понеділок 9 березня, вихідний день у неділю 12 квітня має бути перенесено на понеділок 13 квітня, вихідний день у суботу 2 травня має бути перенесено на понеділок 4 травня, вихідний день у суботу 9 травня має бути перенесено на понеділок 11 травня, вихідний день у неділю 31 травня має бути перенесено на понеділок 1 червня, вихідний день у неділю 28 червня має бути перенесено на понеділок 29 червня.

Як правило, з метою створення сприятливих умов для святкування, а також раціонального використання робочого часу розпорядженнями Кабінету Міністрів України рекомендується переносити робочі дні для працівників, яким встановлено п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями у суботу та неділю.

У зв'язку з тим, що зазначене розпорядження має рекомендаційний характер, рішення про перенесення робочих днів приймається роботодавцем самостійно шляхом видання наказу чи іншого розпорядчого документу.

Прийняте роботодавцем рішення про перенесення робочих днів змінює графік роботи підприємства, установи, організації та норму тривалості робочого часу у місяцях, в яких запроваджено перенесення робочих днів. Тому всі дії щодо надання відпусток, виходу на роботу мають здійснюватися за зміненням у зв'язку з перенесенням робочих днів графіком роботи підприємства.

При цьому слід мати на увазі, що у разі перенесення робочого дня, який передує святковому чи неробочому дню, на інший вихідний день, для збереження балансу робочого часу за рік тривалість роботи у цей перенесений робочий день має відповідати тривалості передсвяткового робочого дня, як це передбачено ст. 53 КЗпП.

Законодавством не встановлено єдиної норми тривалості робочого часу на рік. Ця норма може бути різною залежно від того, який робочий тиждень встановлено на підприємстві (п'ятиденний чи шестиденний), яка тривалість щоденної роботи, коли встановлені вихідні дні, а тому на підприємствах, в установах і організаціях норма тривалості робочого часу на рік визначається самостійно з дотриманням вимог статей 50 – 53, 67 і 73 КЗпП.

Наводимо приклад розрахунку норми тривалості робочого часу на 2015 р. (додається), розрахованої за календарем п'ятиденного робочого тижня з двома вихідними днями в суботу та неділю при однаковій тривалості часу роботи за день впродовж робочого тижня та відповідним зменшенням тривалості роботи напередодні святкових та неробочих днів.

За зазначених умов залежно від тривалості робочого тижня норма робочого часу на 2015 р. становитиме:

- при 40-годинному робочому тижні – 2004,0 години;
- при 39-годинному робочому тижні – 1957,8 години;
- при 38,5-годинному робочому тижні – 1932,7 години;
- при 36-годинному робочому тижні – 1807,2 години;
- при 33-годинному робочому тижні – 1656,6 години;
- при 30-годинному робочому тижні – 1506,0 годин;
- при 25-годинному робочому тижні – 1255,0 годин;
- при 24-годинному робочому тижні – 1204,8 години;
- при 20-годинному робочому тижні – 1004,0 години;
- при 18-годинному робочому тижні – 903,6 години.

Заступник Міністра

В. ЯРОШЕНКО